

Pokračování ve zveřejňování vzpomínek našich spoluobčanů. Nejzajímavější části vyprávění najdete zde, celý přepis vzpomínek včetně mluveného slova je k dispozici v milínské knihovně.

Uveřejnili jsme: 1 - Jiří Baštyř, 2 - Olga Neklová, 3 - Jana Vojáčková, 4 - Eliška Průchová, 5 - Věra Kopalová, 6 - Jaroslava Fírtová a Zdeňka Bejčková, 7 - Alena Kožinová.

Rozhovory a zpracování: Dana Reiterová

Jana Růžková, rozená Petrželková z Buku

Vyrůstali jsme obklopeni nedotčenou, krásnou přírodou, uprostřed lesů, rybníků a studánek s čistou průzračnou vodou...

Narozena r. 1944, rozhovor zaznamenan v r. 2017.

Narodila jsem se na Buku v r. 1944 (27. prosince), v roce 1964 jsem dostala umístěnku do Ostravy, tam jsem se vdala. Jmenovala jsem se pak Kubičková. Vrátila jsem se v r. 1967. Bydlela jsem u našich na Buku. Když pak chodila dcera do 2. třídy, takže na začátku 70. let, jsem dostala byt v Milíně.

Já bych se ráda zeptala na Vaše dětství, jak jste chodila do školy atd.

Do 1. třídy jsem šla a ještě mi ani nebylo 6 let. Škola byla tam, co je teď radnice. Vešlo se průjezdem, šlo se nalevo. Po pravé straně bydleli Čermákoví. Potom, když už tam nebyla škola, tam bývalo holičství. Když jsme přišli z průjezdu, tam byla malá chodbička, kde jsme se zuli. Byla tam jedna třída, do které chodily dohromady děti od 1. do 3. třídy. A nahoru do Václavské ulice, dnes je kadeřnictví, tam jsme pak chodili do 4. a 5. třídy. Byli jsme prostě takto spojení. V 1. třídě nás bylo asi jen šest. Dokonce i jedna holka z Jesenice. Všichni jsme chodili do školy pěšky, i z té Jesenice.

Od nás z Buku vedly všude cesty, šli jsme kolem Štěpánovic rybníka, říkali jsme mu „Hluboký“ (dnes v mapách Sladkovský), tam byla cestička, vyšlo se do hluboké úvozové cesty, ta končila u velkého kříže, ten se tam dělal až později, odtamtud se šlo kousek po silnici, to ale skoro nic nejezdilo. Pak se šlo ke hřbitovu a za ním jsme se uhnuli pod sad, který patřil Štěpánovi Bejčkovi. To je v místech, co je teď motorest. Tam byla malá dřevěná chaloupka a za ní měli malé políčko Kroužeckých. Tam se vyšlo na silnici, u ní byl rybník, říkalo se mu Hlinovky. Žádná odbočka na Příbram tam nebyla, šlo se po silnici na Milín, pak jsme šli přes Homol. Malé děti dolů, co je radnice, a od 6. třídy se chodilo do „staré školy“. Když byla zima, tak jsme šli od toho rybníka do hluboké úvozové cesty, když byl sníh, tak jsme se tam propadli až do pasu. Přišli jsme pak urousaní, nebyly rukavice, žádné pořádné oblečení. Naše máti nám vždycky uvařila vejce na tvrdo na svačinu, měli jsme každý jedno vejce v kapse, předávali jsme si ho z jedné kapsy do druhé a pak jsme ho snědli. Chodilo se za každého počasí, i když byly velké mrazy. Nazpátek taky pěšky. Provoz na silnici nebyl žádný. Až teprve když jsem chodila do osmičky, tak se jezdilo autobusem Praha – Písek, ten stavěl na Buku. To bylo ráno, ale nazpátek jsme museli chodit pěšky. Až když začaly uranové doly a jezdilo se na Bytíz, jezdily děti autobusem „Bytízákem“, ze školy už v jednu hodinu. Pak jel ve dvě hodiny, v půl třetí jel „Pražák“. Na šachty jezdili horníci ze Stěžova, pár taky z Buku. Čekali na autobus právě na Buku.

Kam jste chodili cvičit?

Cvičilo se na sokolovně normálně venku, vevnitř se necvičilo, neměli jsme žádnou tělocvičnu. Školní hřiště bylo za starou školou, jak jsou tam ty velké stromy. Přes zimu jsme cvičili na chodbách školy. V každé třídě byla kamna, ve kterých se topilo. Kluci chodili pro uhlí do sklepů. Tam se děti bály, protože to byl takový hodně ošklivý sklep. Já tam nikdy v životě nebyla. Na svačiny jsme mívali mléko, to ohřívala školnice, která bydlela přímo v budově školy. Když se vešlo do staré školy, tak po pravé straně byla sborovna, po levé straně ředitelna, za sborovnou se uhnulo, tam byla jedna třída a za ní malinkatá místnůstka, ve které žila ta školnice. Byla to taková stará hubená paní, už si nevzpomenu na jméno. To už jsem chodila do 6. až 8. třídy. Naše maminka nám přešivala věci, protože skoro nic nebylo. Šla nám i cvičné úbory na spartakiádu. To si pamatuju, že jsme cvičili na lavičkách, měla jsem puntíkaté trenýrky, hnědé s bílými puntíky, co mi právě ušila máti. Až na tu spartakiádu se potom kupovalo to, v čem se vystupovalo. Červené nebo modré trenýrky a bílý triko... V osmé třídě se dělaly závěrečné zkoušky. Potom jsem šla na gymnázium.

Jaký byl život přímo na Buku?

Na Buku bylo asi 26 baráků, 26 rodin. Lidi tam pracovali na polích, to měli pronajaté od obce Milín, propachtované, na tom pracovali. Každé odpoledne jsme pracovali, chodili jsme na pole nebo pást krávy. Většinou měli každý jeden dva kusy dobytka. To jsme se tam vyblbli, všechny děti z celé vsi. Elektrizace ještě nebyla, svítili jsme petrolejkou. Tudiž nebyla žádná televize, nic. Večer jsme si vždycky četli. Starší děti četly malým dětem. Děti se hlídaly navzájem.

„Rozsvětná“ (slavnost na počest zavedení elektřiny) byla až v srpnu 1955. A to byla taková velká sláva v hospodě U Zajíčků. To byl vlastně zájezdní hostinec, stál přímo u státní silnice. Na jedné straně byla hospoda, naproti chlívec a prostředkem vedla cesta (v minulosti císařská silnice, „Zlatá stezka“). U hospody byl i sál, který se moc nevyužíval, měli to spíš jako skladiště s harampádím. Až když byla ta „Rozsvětná“, tak jsme to všechno pomáhali vyklidit a byla tam pak tancovačka. Jinak nepamatuji, že by se sál využíval. Bylo to poprvé a naposledy. Ženské tenkrát napekly, lavice se daly okolo, všude byly mísy s jídlem. Vcházelo se tam od silnice a hned se šlo do lokálu. Odtamtud nalevo měli sklad piva a pak měli malinkou kuchyňku, kde oni vlastně žili. Teď tam potomci jezdí jen jako na chalupu.

Silnice původně nevedla tak, jak je dneska, ale vedla lukami až k těm místům, co je vrakoviště. Ještě tam zůstal zbytek silnice. Tudy vedla ta „Zlatá stezka“. V literatuře se o tom píše, v té zájezdní hospodě se dříve přepřahali koně. Když to měli Zajíčkovci jako hospodu, tak tam chodili chlapi z Milína i z Příbrami na pivo.

Ještě se vrátím k tomu zavádění elektřiny. Pamatuju si, že u nás spal nějaký člověk, byl původem Němec odněkud z Karlovarska, jezdil s bagrem, hloubil výkopy. Nikdo se nás neptal, přidělili ho k nám a bydlel u nás. Byli to našťestí solidní lidi.

A co zemědělství?

Pamatuju si první JZD, to bylo spojení Milína s Bukem. Docela to prosperovalo. Náš táta tam byl jako ekonom. V baráku jsme měli kuchyň, malý pokojíček, kde jsme spali, ložnici, kde byli naši. Náš táta měl doma kancelář JZD. Pamatuju se, že někteří lidé byli rádi, že jsou v JZD, už byli starší a neměli tolik síly, tak ty pole a dobytek dali do JZD. Hodně polí měli Kostínkovi, měli i obchod. Teď v tom baráku bydlí Viktorovi. Všechny krávy se odvedly do toho JZD, to se žádné nikde nekupovaly. Uvázaly se na řetěz a odváděly do kravína. Ten byl udělaný někde u těch Kostínků. Pak se tam ještě přistavěly maštale.

A Kostínkovi byli pro vstup do JZD?

Byli, většinou byli všichni. Nechtěli Farářovi. Původně tam byli i Žučkovi a Vošahlíkovi, ale potom se to nějak změnilo, z JZD vystoupili. Pak museli odevzdávat

naturálie – vysoké dávky. To se jim nelíbilo. Když už ale pak neměli nikoho, kdo by jim pracoval a už byli staří, tak do toho JZD zase nazpátek vstoupili. Soukromě pak hospodařil jenom Farář. Musím ale říct, že tenkrát byly všude krásné cesty a pěšiny, to dneska vůbec není. Když svedli ten dobytek, tak se s ním každý loučil. Paní Kostínková ošetřovala ten dobytek. Byly tam dva baráčky, dnes už tam nejsou. Ze začátku mělo JZD málo krav, tak tam chovali i ovce. Ale bylo to pro ty ovce špatný, protože se páslo kolem Jankováku, kde byly mokřiny, ale to ty ovce nemůžou. Ony pak onemocněly motolici a museli je utratit. Postupně se dokoupili další krávy, hlavně po tom, co jich hodně museli utratit kvůli tuberkulóze. Později tam byly tři stáje. V kravíně pracovala stará paní Kostínková se snachou Martou, rozenou Marcínovou z Konětop. Dále naše maminka a Lidka Charvátová, rozená Vlasatá. Každý den, když bylo hezky, vyháněly se krávy na pastvu na louky kolem Jankováku, celého Buku až ke Slivici a Kocandě. Pro nás děti to byla velká podívaná a zábava. Pomáhali jsme zahánět krávy, které se opozdily, nebo které moc utíkaly, aby se stádo nerozuteklo. Chodilo se s krávami i kolem Štěpánovic rybníka (Sladkovského). Jak se přejde silnice a pak se jde ke Konětopům. Tamtudy se taky ty krávy vodily. Některé měly uvázané řetězy od hlavy k noze, aby byly klidnější. Přešlo se normálně přes silnici, provoz nebyl žádný. Všude se pásly na lukách. Za Štěpánovic rybníkem byl Farářův pahorek, když se přešla silnice, tak byl Vlasatých pahorek, až potom to šlo k Hájku, to je ten les pod Slivicí, až tam se chodilo pást. Nebo to zase hnali dolů, pak se dojilo, bylo to pro nás děti, takové zajímavé, musely jsme však taky pomáhat. Jinak se taky chodilo od toho Štěpánovic rybníka přes louky k obecnímu rybníku Vlček.

My jsme bydleli v domě, který koupili Sobotkovi (původem ze Žezic), rodiče maminky, asi roku 1909. Byla v něm tehdy hospoda až do roku 1925. Tam se babičce narodily ještě čtyři děti: Jan (1909), který zemřel brzy po neštěstí na dráze, Josef (1912), kterému byly uveřejňovány články v Milínském zpravodaji, i když bydlel později v Novém Kníně (1995 - 1997), Anna (1921) – moje mamka a Milada (1923). Nejstarší byl Lojzík, který se narodil ještě v Příbrami, dělal na dráze a bydlel na Kojetíně. V 50. letech byl dům poprvé přestavěn a později ještě několikrát. Hospoda už tam potom nebyla, ta byla jen u Zajičků.

Jana Růžková s bratrem Josefem Petrželkou.

Silnice kolem Buku dolů na jih původně vedla jinudy, než je teď. Vedla okolo toho velkého kříže, kolem Farářova pahorku. Byla tam velká zatačka, ono to je poznat, kudy to vedlo, protože jsou tam velké stromy. Když jedete a zůstane vám po levé straně pumpa, po pravé straně rybník Jankovák, pak vedla do té zatačky. Tam je zbytek té silnice vidět. V té velké zatačce se často bouralo.

Kolem Buku bylo několik pískoven. „Jezedáci“ kopali, když bylo potřeba. Tam, co byla teď čekárna, tam bývala požární zbrojnice, a u ní plácek, kde jsme hráli vybíjenou. Když se jede kousek dál na Radětice, tak po pravé straně je dnes zarostlé místo, dá se odtamtud jít i na „draha“, tam byla taky pískovna. To všechno byly cesty, kudy chodili lidé třeba do kostela na Slivici. A velká pískovna byla v tom místě, kde je dnes „vřakáč“. Jinak rybníky bývaly v pěkném stavu, dalo se koupat. Okolo byly louky, všechno se sekalo ručně. Když bylo na poli obilí, tak se posekalo, dělali jsme povřísla, snopy, postavili jsme panáky, mlátilo se to cepy, později měli Farářovi takovou mlátičku

na pohon, tak to taky půjčovali nebo se to u nich vymlátilo. Když jsme vypěstovali nějaké obilí, tak se to chodilo mlít. Chodilo se na Bolinu a jezdilo se tím místem přes ty draha, potom se vyjelo cestou nad Kocandou, nad rybníky Neveselým a Podradětickým. Když skončili na Bolině, tak se jezdilo až na Kotalík. To se vzala kráva, žebříňák, na to se nandalo obilí, my děti jsme se vždycky chtěly svézt, táhly to krávy, dovezli jsme to do mlýna, kde nám to semleli a zase jsme jeli nazpátek. A takhle jezdili předtím všichni.

Ale co bylo krásný, když jsme šli k Vlčku, bylo to po pěkné cestě. Ve Vlčku bývala krásná voda. Dřív se tam došlo suchou nohou, teď jsou tam mokřiny. Když bývá rekonstrukce bitvy z konce světové války, tak od Vlčku přijíždějí ty tanky. A u Vlčku je pahorek a to, co je zalesněný, to byla normálně louka a bylo tam hřiště na kopanou. Teď jsou tam stromy. Bylo to udržovaný, každou neděli se tam hrál fotbal. Byly tam fotbalové branky, lavičky tam nebyly. Směrem od Buku se tomu říkalo „velký draha“. Později se tam chodil pást dobytek. Odtamtud byly zase louky, to se jmenovalo „V Sosninách“. Velký draha a Sosniny.

Když jsme pak byli v JZD, tak ti, co měli krávu a záhumenky, tak měli malá políčka. A ty malé „dražka“, ty byly udržovaný. Lidi si tam třeba pouštěli kozu, vypásly to husy... Později už to nebyly louky, ale rozoralo se to na pole. Na určitá místa už se člověk ani nedostane. Buď je to zarostlé, nebo jsou tam mokřiny. „Malý dražka“ úplně zarostly, tam býval rybníček, byla tam krásná studánka.

Vybavíte si nějaké dávné zajímavé historky?

Bydlel tam pan stavitel Prokeš, který byl zemský radou. Postavil takový úzký dům, tomu se říkalo „ve vile“. Jeho dcera si vzala pana Škodu, tak se říkalo „Škodova vila“. On pracoval jako bytový designér. A tam později, v přístavku původního domu, bydlívala stará paní Voňavková. Nevím ani, jak se tam objevila. Ta paní Voňavková vůbec netopila. Byla to taková ženská, která chodila po vsi, neměla žádné příbuzné, tu někomu pomohla, hlavně když se dralo peří. To se scházely všechny babky po chalupách. A i když bylo po draní, tak ta Voňavková přišla, lidi jí dali polévku nebo něco jiného. Tak vlastně ta stará paní vyžila, podobně i paní Mikulová.

Ten velký barák na návsi původně patřil Trantinovům, ti byli z Prahy. Celý jejich rod vymřel na tuberkulózu. Pak tam žili další usedlíci a jeden čas tam bydlela sestra starého pana Šplíchala, Andulka, ona se nevdala, protože byla hrbatá. Bydlela tam v jedné místnosti. A ten barák sloužil pro lidi, kteří nebyli zaopatření. Tam pak taky bydlela ta paní Voňavková a paní Mikulová. Později tam nějaký čas, než postavili, bydleli Sirotkovi - Václav s Marií, rozenou Vlasatou. Nyní jsou tam Ritschelovi.

Tam, kde byly původně kraviny, tu první část dostali v restituci Kotnerovi, kteří mají firmu na dopravníkové pásy. Dole u dělali dílnu a nad tím mají bydlení. A z té spodní části to mají Faráři. Bydleli tu Štěpánovi, to je z poslední chalupy, takové roubenky. To byli vlastně bratři, jeden měl Barušku, sestřenicí mé maminky, která nemohla chodit kvůli obrně, jezdila na takovém upraveném kole na tříkolku. A druhý měl dva kluky, ty které spolu s ním zabili na konci války. Byli ukryti v jejich stodole nedaleko Jankováku. Říkalo se, že vyběhli z úkrytu na hráz a byli zajati Němci. Paní Štěpánová zůstala sama se třemi dcerami: Miluškou, ženou zástupce ředitele školy (V. Brouma), Zdeňkou, která se provdala do Březnice a Drahuškou, paní Bolinovou z Milína.

Moji rodiče se chodili ukrývat do stodoly u Rendlů. Mně bylo tenkrát půl roku a sestře Marii o dva roky více. Bylo nás celkem šest dětí Petřelkových: Marie (1942), já (1944), Kamil (1946), Slávek (1950), Blanka (1953), Pepa (1955). Maruška a Kamil již zemřeli. Na své dětství velmi ráda a často vzpomínám. Vyrůstali jsme obklopeni nedotčenou, krásnou přírodou, uprostřed lesů, rybníků a studánek s čistou průzračnou vodou. Bez dopravního hluku.